

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Pružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Tribovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane pešna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 49.

Sreda, 21. junija 1933.

Leto VIII.

Po Bogdanu Krekiću.

Socializem ni pro- padel.

Po dveh poizkušanih atentatih na cesarja leta 1878 je izšel v Nemčiji zakon proti socialistom.

Po zločinskem atentatu na palačo nemškega parlamenta 1933, je bilo v Nemčiji vse socialistično gibanje, vse njega panoge, strokovne organizacije, zadruga, banke itd. do stranke, postavljeno izven zakona.

Hedel, Nobiling, atentatorja na cesarja, nista bila socialisti; nasprotno, bila sta huda nasprotnika socialistov.

Van de Lübe, atentator na nemški državni zbor, ni socialist, nego ogorčen nasprotnik socialistov.

Kljub temu sta bila ta in oni atentat od 1878 in 1933 dobrodošla povoda nemški reakciji kot izgovor, da se postavi socialistično delavsko gibanje izven zakona, neglede na to, da se socialistično gibanje bori proti pobojem in tako za parlamentarizem kakor tudi za demokracijo v najpolnejši obliki.

Reakcija torej išče in inscenira zunanje efekte v svrhu varanja javnosti, da more v senci splošne zmešnjave izvesti širokopotezno akcijo proti socialističnemu delavskemu gibanju.

V stvari torej ni šlo ne za atentat na cesarja niti za atentat na državno zbornico, nego zgolj za atentat na socialistično delavsko gibanje.

Zakon 1878 je uvedel Bismarck. Zakon 1933, s katerim postavlja socialistično delavsko gibanje in ljudi, ki ga predstavljajo, izven zakona, izvaja Adolf Hitler.

V tem in onem primeru se nahaja socialistično delavsko gibanje v centru napada. To je interesantno, ni pa slučajno.

Od vseh evropskih držav je Nemčija edina dežela, v kateri revolucija pri obračunavanju s fevdalizmom svojega posla ni izvršila do kraja. Buržuazija je predčasno zlezla na kolena. V škodo demokracije in nje ustanov je bil napravljen kompromis s silami starega sveta. In kot posledica tega, ker že 1914, ko se je pričela svetovna vojna, v Nemčiji pravica o vojni in miru, torej pravica, da razpolaga s celokupnim imetjem in življenjem nemškega naroda, ni bilo v rokah narodnega predstavnštva, marveč v rokah enega človeka — cesarja.

Neizvršena buržuazna in agrarna revolucija je pustila ogromne stare zemljiške posesti in velika materijalna bogastva v rokah reakcionarnega plemstva.

Neizvršena revolucija je obenem pustila pri življenju tudi nedotaknjeno mentaliteto suženjske pokornosti širokih delavskih in podeželskih množic.

Fevdalizmu je bila ta pokornost v novi državnosti potrebna. Enako dobrodošla je tudi kapitalizmu, ker je ideal vsakega posameznega kapitalista, da je v njegovem podjetju kakor tudi v celem kapitalističnem gospodarstvu v odnosih do delavcev fevdalni režim, to je, popolna kapitalistična oblast nad delavci.

Ker je to socialni in gospodarski skupni ideal tako plemstva kakor kapitalistov v Nemčiji, tedaj je razumljivo, da je tudi skupni, da ta svoj režim utrdijo tudi politično. Ta tendenca se kaže praktično v ukrepih

Borba v Avstriji.

Prepoved fašistične stranke. Nesoglasja v vladi.

Krivce bombnih atentatov, ki pripadajo fašistom, je avstrijska policija izsledila in zaprla. Vlada namerava zaradi tega razpustiti fašistično vojaško formacijo in eventualno tudi stranko. Fašisti pa nadaljujejo svoj teror na Dunaju in po deželi.

V vladi glede postopka proti fašistom ni soglasja, dočim je med prebivalstvom splošno ogorčenje proti stranki, ki dela z bombami in ima organizirane teroristične skupine.

Proti razpustu fašistične stranke je predvsem kmetiška zveza in nje pristaja podkancler dr. Winkler.

Po najnovejših vesteh je vlada že sklenila razpustiti narodno-socialistično stranko z vsemi napadalnimi oddelki.

V Avstriji zapirajo fašiste.

1142 funkcionarjev v minulem tednu v zaporih.

Borba med fašizmom in krščanskimi socialisti v Avstriji je precej huda. Vedno novi spopadi med različnimi skupinami političnih smeri in atentati se pripravljajo in prirejajo. Avstrijska vlada je zaradi tega dala aretirati

že minuli teden 1142 raznih funkcionarjev nacionalno-socialističnega gibanja. Zanimivo in pomembno je, kakšne osebnosti se udeležujejo v Avstriji fašističnega gibanja. Med aretiranci je po svojih funkcijah in stanovih 47 raznih mestnih občinskih odbornikov, 81 županov, 111 občinskih odbornikov, 214 okrajnih funkcionarjev, 37 žandarmerijskih uradnikov, 21 nameščencev zvezne vojske, 3 državni pravdniki, 7 sodnikov, 8 štabnih častnikov v pokoju, 41 učiteljev, 37 odvetnikov, 14 finančnih uradnikov, 61 zveznih železničarskih nameščencev in 47 raznih deželnih uradnikov.

Iz teh podatkov je razvidno, da je fašistično gibanje že krepko razvito po vseh plasteh avstrijskega prebivalstva ter da je gibanje izrazito protidelavsko. V koliko bodo ukrepi vlade preprečili to protidemokratsko gibanje, je odvisno od delavstva in politične zrelosti avstrijskega prebivalstva. Predvsem pa je potrebno, da se režim povrne k ustavni demokraciji ter opusti svoje diktatorske metode vladanja.

Gömbös v Berlinu.

Ogrski ministrski predsednik išče zaslonbe pri nemški reakciji.

Ogrski predsednik vlade je obiskal Berlin, da pridobi Nemčijo za kupca ogrskega žita. Tako je povedal Gömbös na Dunaju sam. Potovanje Gömbösa v Berlin pa ni bilo samo gospodarskega značaja, marveč tudi političnega. Nemčija je stavila zahtevno po vrnitvi kolonij, ki jo je pa morala umakniti zaradi neugodnega vtiška v mednarodni politiki. Ogrska enako povdarja venomer madžarski nacionalizem, ki mu gredo predvojne pokrajine. Tako se polagoma ojačuje gibanje za revizijo mirovnihih pogojev,

ki utegne postati v najkrajšem času glavni mednarodni problem. To se bo tem prej zgodilo, če ne bosta uspeli svetovna gospodarska in razorožitvena konferenca, ki se pa bosta izjavili predvsem zaradi neuvidevnosti velikih držav, oziroma njih močnega kapitalizma, ki danes skoraj absolutno odloča v teh — mednarodnih parlamentih.

Ogrska bi pač bolj pametno ravnala, če bi skušala urediti odnose s svojimi sosednimi državami.

Delovna dolžnost v Ameriki.

Ampak ne za vse.

Dne 13. marca 1933 je bil tudi v ameriških Zedinjenih državah sprejet zakon o delovni dolžnosti. Po tem zakonu bi iz nezaposlenih zbirali posebne oddelke civilnih delavcev, ki bi morali služiti po eno leto z vso preskrbo in majhno mesečno plačo. Opravljali bi pogozdovanje, izboljšavali zemljo in podobno. Zaenkrat bi ti oddelki šteli 250.000 oseb. (Smešno! Nezaposlenih je tam 15 milijonov!). Predsednik ameriške strokovne zveze je izjavil, da svobodne strokovne organizacije odklanjajo službeno dolžnost, ki zaradi nizke mezd znižuje delavske mezd. Vsa navede-

na dela naj bi se opravljala po običajnih mezdah in s prostovoljnim delavstvom, vse delo v vojaškosluzbeni obliki pa izključilo.

Trije strokovničarji na svobodi.

Tajnik Leipart na svobodi.

Po ugrabitvi nemških strokovnih organizacij in delavskih domov, je fašistični režim brez povoda zaprl voditelje strokovnih organizacij in urednike strokovnih listov. Te dni so bili izpuščeni na svobodo tajnik zveze nemških strokovnih organizacij s. Leipart, stari Grassmann in Ozvald Schumann.

izjemnega stanja in preganjanja nemškega delavskega gibanja.

Od 1870. leta, po uspešno za Nemčijo končani nemško-francoski vojni, z milijardami zlatega denarja, ki ga je dala Francija za vojno odškodnino, se je Nemčija naglo razvijala kot velik kapitalistična dežela.

In to pomeni, da se je v Nemčiji sporedno razvijal tudi po številu velik delavski razred, ki obsega domala polovico celokupnega števila naroda.

Boj za dnino in delovni čas v tovarni vodi delavce k demokraciji gospodarstva. In boj za demokratizaci-

jo gospodarstva vodi zopet potom demokracije celokupnega javnega življenja.

Zato izdeluje nemška socialna demokracija cel kompletni in obsežni program, ki vsebuje nje gospodarske in politične naloge, glede socialne preureditve cele družbe. Na tem terenu nemška socialna demokracija pomeni povsem nov pojav. Zato jo neusmiljeno preganjajo junckerji kakor tudi kapitalisti, tako pod Bismarckom kakor pod Hitlerjem.

(Dalje prihodnjic.)

M. (Celje):

Okoli stranke.

Vsaka stranka je izraz mišljenja in stremjenja njenih pripadnikov. Imamo stranke z jasnimi in nejasnimi programi, take, ki spreminjajo programe po vetru in vsakokratni konjunkturi in take, ki zastopajo »programe« pivskih omizij. Vendar pa razločujemo v glavnem le dva tabora, ki postojata že od pamtiveka, to so posedujoči in nemanici. Res je, da imajo posedujoči za seboj nebroj trabantov, takih, ki se tega zavedajo in takih, ki se tega ne zavedajo, t. j. strank, ki so odvisne od dobre volje gospodov, ki večkrat za velike usluge dobe od teh poslednjih neznatno plačilo, koncem koncev se jih pa odpravi z — brco. Ideja je namreč samo ena: ali vsi enake pravice in dolžnosti, ali pa enim pravico, drugim pa dolžnost. **Pravica močnejšega še vedno prevladuje.** In to je vzrok vsega političnega gibanja.

Za socialiste, ozir. marksiste, je jasno, da se program stranke ne more prističiti tako, da bi se njegove fundamentalne zahteve črtale. Kakor hitro bi napravili kompromis z idejo nasprotnika, nismo več tista stranka, ki more svojo idejo brez pridržka zagovarjati. Zato nima smisla ustvarjati stranko, da bi le-ta služila komurkoli in mu dajala s tem potuho ter pobudo za nadaljnje njegovo delovanje in njegovo specijelno korist.

Stranka je organizacija pripadnikov ideje in narobe, pripadniki ideje tvorijo stranko. Nikdo ne more reči, da ni v Jugoslaviji toliko socialistov, da bi ne mogli predstavljati stranke. Pri nas obstoji samo vprašanje, ali je že oportuno, da se javno udeležujemo in po današnjih predpisih rečemo, da smo tu. Ideje naše stranke ne potrebujemo potrejevati, ker je ne zanihamo ne mi in ne naši nasprotniki. Toda vsako okrnjeno idejo bi morali odkloniti. Zato je po mojem mnenju brezpredmetno razpravljati o tem, kakšen program naj damo stranki. Socialistična stranka ima povsod isti osnovni program, ga je imela in ga bo imela. Če je bilo njeno udeleževanje ukinjeno, še ni bila s tem ukinjena ideja socializma in z njim tudi ne program.

Ko so se pa ukinile stranke, osnovane na verski in plemenski podlagi, pravzaprav socialistična stranka s to prepovedjo ne bi mogla biti tangirana. Socializem je vendar internacionalen in interkonfesionalen. Socializem pozna le razredni boj. Ako hočemo sedaj pričeti z javnim udeleževanjem, je to odvisno od tega, če se bomo mogli udeleževati v smislu našega programa, oktroiranje kake »pomozne ideje« pa nima z našim programom nikake vezi.

Kakor so strokovne organizacije forum in orodje, s kojim si delavstvo izboljšuje svoj gmotni položaj, tako je tudi politična stranka orodje, s katerim si gotov razred zasigura v naprej določene politične pravice ali predprave. Ker gre tu za skupinske interese, je jasno, da hoče vsaka stranka priboriti prvič s svojim pristajšem, drugič tudi splošnosti vsakojake koristi. Pri političnih strankah gre za križanje interesov nasprotnih si strank, zato je križišče interesov — kompromis!

Zgodovina delavskega boja je dolga procesija kompromisov z nasprotnimi strankami. Včasih so bili za delavstvo zelo uspešni, včasih pa so tudi mnogo škodovali. Gre pri nas to-

rej za to: Kakšen kompromis in s kom naj ga napravimo?

Pri tem se ponovi staro vprašanje, kdo je z nami, kdo proti nam? Prepričan sem, da imamo marksisti vedno iste sovražnike, oziroma nasprotnike. Kakor po vseh državah, tako tudi pri nas še tako lepo državnim in nacionalnim interesom prikrojen program ne bo delavstva ubranil pred napadi vseh nasprotnih strank, kojih idejni interes je marksizmu nasproten. Prepričani smo, da je za naše »kristjane« socializem in marksizem še vedno tak greh, kot je bil doslej in, da tudi vsled začasnega odpora proti kateremkoli režimu ne bodo šli z nami kot prijatelji, ker je to njihovi ideologiji nasprotno! Tudi naši nacionalistično orijentirani »delavci« ne bodo uvideli, da je kapital organiziran internacionalno, ampak bodo preganjali še nadalje tuje in domače marksistično delavstvo, ki se bori za enake pravice vsega delovnega ljudstva, gospode kapitaliste pa, ki spreminjajo jugoslovanske narodne dinarje v nemške šilinge in marke, bodo zaradi jugoslovanskega dinarja branili. Kot doslej bodo še nadalje spregledali, da poklicani za zaščito našega jugoslovanskega delavstva v inozemstvu prav slabo skrbijo. Krščanski socialci bodo še naprej prezirali socialiste, ker le-ti nimajo v praporu boža očeta, ampak — hlapca Jerneja, ki si sam ustvarja pravico.

Tako pri nas, še bolj pa v sosednih državah, v Italiji, Avstriji in Nemčiji, se je razredni boj le poostril. Pretirani, od kapitalizma stopnjevanji nacionalizem se je polastil držav in jih vodi do manjših in večjih notranjih in zunanjih zapletljivost. Kapitalistični družabni red doživlja ravno sedaj v vseh državah najhujše pretresljaje. Ljudstva se hočejo povzpeli duševno in gospodarsko, toda s svojo malenkostno in kratkovidno politiko zapirajo nehoti sami sebi vrata v svet in v življenje. Kapitalistično potenciran nacionalizem v posameznih državah sliči loncu vrele vode, ki v njem kipi in se prelijeva, če pa postane pritisk že prehud, se obroče razbije, voda razlije in sopara razkadi — v prazen nič. Zoper to ni drugega leka, kakor da se svet oprosti vplivov nacionalizma ter stopi na najvišji vrh svoje bližnje bodočnosti — na vrh socializma.

Osnovni program »bivše« SSJ ni izgubil do danes niti črkice svoje veljave. Nasprotno, danes je aktualnejši kot kdajkoli. Ako se moremo torej udeleževati v tem okvirju, potem začnimo z delom. Ako pa bi morali popustiti v eni sami točki našega programa, bi mi ne bili več mi, ampak bi s popuščanjem podpirali svoje nasprotnike.

Glede imena: Mislim, da je za nas vseeno, ali se imenujemo vsedelavska, splošna delavska ali marksistična stranka. Vsi nas poznajo kot socialiste. Zato bi naj oživela SSJ v starem okvirju. Tehnična organizacija stranke je pa itak že zarisana z zakonom.

Zaposlite brezposelne!

Naj se že vendar enkrat prične z graditvijo zasavske ceste.

Že več let se govori o važnosti izpeljave zasavske ceste, ki bi vezala Ljubljano z Zagrebom preko Zidanega mosta. To bi bilo jako važno ne samo radi ožje zveze med Hrastnikom in Zagorjem, temveč iz tujsko-prometnega vidika, in to bi našemu gospodarstvu mnogo koristilo. Zakaj ves avtomobilski promet med Zagrebom in Ljubljano bi se vršil po tej cesti.

Kako daleč je ta zamisel že napredovala, je razvidno iz tega, da je že prejšnja ljubljanska oblast pustila po svojih inženirskih transirah to cesto. Načrti so bili že izgotovljeni in proračun sestavljen. Zakaj se z delom takrat ni pričelo, ne vemo. Kmalu nato pa se je v Trbovljah osnoval odbor gotovih go-

spodarskih krogov, kateri si je nadel nalogo, da izvede ta načrt vsaj med Trbovljami in Zagorjem. Vendar tudi ta načrt je padel v vodo vsled nastopa gospodarske krize.

Sedaj pa, ko imamo v trboveljskih revirjih nad 1.500 brezposelnih, za katere se ne more nikjer najti zaposlitve in sredstev za njihovo preživljanje ni skoro nikjer več mogoče dobiti, bi bilo nujno potrebno, da se z graditvijo te ceste prične. Tukaj bi naši brezposelni imeli v bližini svojo zaposlitve in s tem možnost samostojnega preživljanja, celokupno naše gospodarstvo bi pa tudi s tem pridobilo. Zato bi bilo želeto, da bi merodajni krogi važnost tega razumeli in pričeli z gradnjo te ceste.

Nemčija pred inflacijo.

Nemčija je morala svoja plačila inozemskim upnikom ustaviti, dočim je še lani plačala obresti in 1600 milijonov mark starega dolga.

Francija, Nizozemska in Švica groze, da bodo pobirale posebno takso na nemško blago, da plačajo inozemske dolgovne.

Kako nazaduje nemško gospodarstvo, dokazuje tudi padec prometnega davka za 25%. Konzum živil je padel za 24%. Stanarin in davkov ne morejo več plačevati, kar povzroča tudi razvrednotenje hiš in drugih vrednot. Hišnim posestnikom je pre-

povedano z eksekucijo izterjevati najemnino. Depresija utegne zavzeti nepričakovane dimenzije, zlasti, če bodo 1. oktobra podaljšane davčne pogodnosti, ki jih je bil že kancler Papen uvedel.

Pripomniti pa moramo, da je danes direktor državne banke dr. Schlacht, ki je ob enem vodja večjih koncernov ter je že nekoč zahteval ponovno inflacijo. Z inflacijo trpi sicer država in delovno ljudstvo, kapitalizem, zlasti pa industrija inflacije ne občuti toliko, ker se nada, da se bo gospodarstvo iznova razvijalo ob ugodnejših produkcijskih pogojih.

Socialni demokrati v Nemčiji — talci.

Iz Nemčije je bežalo pred nemškim tiranstvom mnogo socialnih demokratov in tudi vodilnih sodrugov. Sodrugi v begunstvu so objavili, da bodo izdajali tednik »Vorwärts«, v katerem bi vodili boj proti nemškemu fašizmu in za osvoboditev nemškega delavstva. Nemški socialni demokrati so sicer stali na stališču, da ostane vodstvo stranke v Nemčiji ter da bodo izposlovali izdajo svojega lista v Nemčiji. **Toda v tem trenutku je izjavil nemški fašizem, da bodo socialni demokrati, ki so ostali v Nemčiji, talci za vse napade na nemški režim, ki bi jih objavljali begunci v inozemstvu, in zanje kazensko odgovorni.**

Vrhutega je voditelj propagande izjavljal prav te dni, da bo fašizem prepovedal vse stranke, celo centrum, ki se je prvi uklonil fašizmu, dasi se je prej ustil, da ne klone.

Položaj je težak, vendar opazamo, da nemška socialna demokracija duhovno jako žilavo živi dalje.

Vprašanje pa je, kam bo režim zapeljal nemško gospodarstvo in nemško kulturo.

Od tega je odvisna hitrejša ali počasnejša — nova revolucija, ki bo nedvomno kulturnejša, kakor je bil »preporod«.

V pojasnilo!

Spošt. uredništvo »Slovenca«.

V št. 130 »Slovenca« z dne 9. junija 1933 ste v članku pod naslovom »Ali dobimo še socialistično stranko?« med drugim napisali tudi sledeči stavek: Saj pravi celo g. Arh, da je notranji politični program socialistične stranke tak, da bi ga koncem konca moral tolerirati vsak režim itd.«

Temu nasprotno moram samo sledeče pripomniti: Prvič, vi sami izgubljate s tem na resnosti, ker spodaj v članku pobijate to, kar ste zgoraj napisali in drugič pa, če sem povedal načelno stališče bivše SSJ v pogledu notranje ureditve države, katero zastopamo še danes menda vsi člani nekdanje SSJ, potem še to stališče daleč ni istovetno s programi pa bilo katerihkoli meščanskih režimov. Tudi za vas naj bi veljalo merilo, da je treba ločiti pojma: država in režim.

Toliko v pojasnilo tistim, kateri mojeg članka v »Delavski politiki« namenoma nočejo razumeti.

Jurij Arh.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Avstrijski fašisti niso več izdajalci domovine.

Deželna sodišča na Dunaju, v Gradcu in Celovcu so sklenila, da izpuste fašistične voditelje iz zaporov, ker se splošna obdolžitev veleizdaje ne more smatrati kot utemeljena. Jako verjetno je, da želi avstrijska vlada s tem korakom ublažiti napetost med Avstrijo in Nemčijo. Nemčija namreč grozi z najhujšimi represalijami, katerim bi se pa mali kancler dr. Dollfuss rad izognil. — V zaporih ostanejo samo oni fašisti, ki so bili aretirani zaradi raznih napadov in bombnih atentatov.

Doma in po svetu.

Novi senatorji. Kralj je imenoval nove senatorje, in sicer so imenovani: Jeremija Živanović (bivši ban) v Beogradu, Dragoslav Djordjević (bivši pomočnik prosvetnega ministra), dr. Savo Ulmansky, vseučil. profesor v Zagrebu, don Fran Ivanišević v Splitu, Milan Djaković (bivši veliki župan) v Cetinju, Mujo Sočić (posestnik) v Nikšiću in Dobroslav Petković (bivši poslanec) v Boljevcu.

JRKD ni zadovoljna s svojim imenom? Stranka Jugoslovanska radikalna kmečka demokracija, ki jo je ustanovil še bivši predsednik vlade general Pera Živković, že dalje časa ni prav zadovoljna s svojim imenom. Stranka bo imela dne 20. julija t. l. kongres v Beogradu in se bo na tem kongresu posvetovala o izpremembi imena stranke ter izvolila tudi predsednika.

Učitelj Poljšak, ki je zdravil raka s svojimi zdravili in se je naselil na Dunaju ter nadaljeval tam svoje delovanje pod zdravniškim nadzorstvom je prišel v sodno preiskavo, ker ga oblasti dolže, da je s svojim zdravljenjem zakrivil smrt neke bolnice. Očita se mu, da je zdravil tudi izven zdravniškega nadzorstva. Rak je pač opasna bolezen, kateri medicina do danes še ni prodrla do korenin. Zato je edino pravočasno zdravniško zdravljenje raka na mestu, ki utegne biti pogostoma uspešno.

Značilno. Komisija za znižanje delovnega časa je na seji 17. t. m. sprejela francoski predlog, da naj bo skrajšanje delovnega časa ne le ukrep proti nezaposlenosti, ampak tudi sredstvo, da pripade tudi delavstvu dobrota tehniškega napredka, s 40 proti 25 glasom. Delodajalski zastopniki v komisiji mednarodnega urada dela v Ženevi so glasovali proti francoskemu predlogu. Razprave se nadaljujejo.

Političnih umorov v Bolgariji še ni konec. V nedeljo so v Sofiji neznan morilci ubili mihajlovca Atanasova. Notranji minister je ob tej priliki izdal posebno izjavo, ki pa ni zadovoljiva, ker minister okleva, da bi politične umore končno zatrl. V vlad-

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk.

Humoristično-satirične zgodbe.

Seveda imam! Čudež, Jerihonsko rožo, kneginjo, kneginjo, madono! ... Pravljico! Včeraj še nisem imel, danes pa imam.

In kako se je to zgodilo? Beda pravzaprav, da je bilo tako priprosto. To se pravi, naravno, ni še ničesar bilo, ničesar še se ni zgodilo. Ali bo se zgodilo, bo se dogodilo. Je podlaža, da se zgodi. Srečanje bo. Mogoče mi bo ostalo to srečanje v spominu vse moje življenje. Ne, ne, ne morem! ... Pravljico, rečem vam, pravljico! ... Nedavno sem se šel sprehajati. Gledam — čudež. Tista prihaja, kakor sem jo zadnjič srečal. Lakasti čeveljčki, kozuhovina ... oči: Gracija, čudež, Jerihonska roža, madona! In če me je takrat, to se pravi včeraj, samo pogledala, jaz pa v tistem hipu nisem mogel nič posebnega videti, sem danes, ko sem pobilje pogledal, odkril, kako se je zibalala, kako je stopicala, kako je z očmi strljala na vse strani. In vse s takšno milino! Užitek! Paradiž! Resnično, paradiž!

Nisem pa je ogovoril. Ni mi bilo čisto pri srcu. Jutri jo nagovorim. Jutri jo bom brezdvomno ogovoril. Serjoška Pijetuhov pravi, da

ženskam predrznost imponira. Čim bolj predrzen, tem boljše. Jutri! Jutri! Jutri stopim takorekoč v areno življenja in bom razkrinkal njegove skrivnosti. Danes sem dobro jedel. Dve gosji pečenki sem snedel.

9. december.

Danes je nisem srečal. Sprehajal sem se in sprehajal, ali o nji ne duha, ne sluha! Ali to je malenkost! Če ni danes, bo pa jutri. Pet let sem čakal. Pet let sem živel kakor svinja. In sedaj naj bi še en dan ne držal? Čaka! bom. Saj je celo dobro, da bo šele jutri. Jutri grem lahko z njo v restavracijo ali v kak kabaret. Jutri dobim še doplačilo za nadure. In Serjoška Pijetuhov mi bo vrnil svoj dolg. Ali ga morda ne bo vrnil? Bo ga vrnil. Rekel mi bom, da na vsak način potrebujem denar. Rabim, bom rekel, ta ničvreden denar. Vzrok imam: »Cherchez la femme! ... Cherchez la femme! Kako nebeški izgovor je to. Francozi so ga iznašli. Oh, ti Francozi! Kultiviran, civiliziran narod! Ženske so tam zelo v čišlih. Le pri nas so babe, kakor domače kokoši, ali tam se hodi po prstih okrog žensk, se jih obožava ... se jih ljubi ...

Naravno, kar se tiče ljubezni, se ne dam speljati na led. Ne zaupam temu čustvu. Da po pravici povem, z nezaupanjem ga občutim. Ljudje z visoko izobrazbo, nekakšni privat docenti, bodo,

razumljivo, oponirali. Rekli bodo, da ljubezen resnično eksistira, vendar, če ravno eksistira, morda kot abstrakten pojav, rečem ... rečem prav razločno — se poživim na njo! V petih letih revolucije sem se sam prepričal. Če je bila prehrana slaba, če je bila gladovna prehrana, tedaj je človek lahko spoznal najkрасnejšo damo. In pri tem vendar ni govora o ljubezni. Kakor hitro pa se je prehrana zboljšala, komaj je človek imel gosjo pečenko z željem, ali svinjsko pečenko, nadevano s pšenom, takoj se ga je polastila slabost za poezijo in melodijo, z eno besedo: oblila ga je ljubezenska groza.

Nepotrpežljivo pričakujem jutrnjega dne. Dobro se redim. Tri porcije gosje pečenke sem si privoščil.

11. december.

Tukaj je ... Prišla je ... Jerihonska roža, čudež! Pravljico, rečem vam, pravljico! Komaj sem se začel sprehajati, gledam ... prihaja ... Kaj sem rekel, tega se nič več ne spominjam. »Dober večer,« mislim, sem rekel. In ona se mi je takoj nasmehnila, sladostno se mi je nasmehnila! Predlagal sem ji gledališče, ni hotela! Saronsko rožo, mimozo! Neče. Ženska brez samoljublja! Noče mi povzročiti stroškov! Razumete? Ah, vedno sem o tem sanjaril, da bi enkrat v življenju srečal žensko, ki ni egoistka! ...

nih krogih se pač po vsakem atentatu le posvetujejo, kaj bi napravili, napravijo pa nič odločnega.

Personalna unija Avstro-Ogrske? Po pariških vesteh iz Londona je monarhistična akcija v prid Otonu Habsburgu jako živahno na delu. Mnenje, da je ogrski predsednik vlade Gömbös tudi v Berlinu razpravljal o tem s Hitlerjem, bi utegnilo biti verjetno. Mussolini in najbrže tudi Ogrska bi radi napravili med Avstrijo in Ogrsko personalno unijo, to je, da postane Oton Habsburg skupen vladar. Italija bi s tem pridobila. Upirala bi se mala antanta temu eksperimentu.

Čehoslovaška je prepovedala uvoz nemških listov. V odgovor na prepoved mora 66 listov iz Čehoslovaške v Nemčijo (med njimi tudi demokratična »Prager Presse«), je čehoslovaška vlada sedaj odvzela poštni debit 98 listom in revijam iz »izenačene« Nemčije, med drugimi »Berliner Tagblatt«, »Vossische Zeitung«, »Frankfurter Zeitung«, »Berliner Illustrierte«, »Meggendorfer Blätter«, »Simplicismus«, »Die Dame«, »Münchener Blätter« in tako dalje. Najboljše pa je seveda, če ljudje sami zavračajo tiskane hakenkreuzerske izrodke.

Nova nemška blamaža. Nemški gospodarski minister Hugenberg je v imenu nemške delegacije izročil gospodarski konferenci v Londonu zahtevo po vrnitvi kolonij. Nota je konferenco silno razburila. Nemška delegacija z zunanjim ministrom Neurathom je izjavila, da je Hugenberg storil to na svojo odgovornost. V noči zahtevajo Nemci tudi Ukrajino. Hugenbergovo noto so Nemci končno umaknili.

Svoboda tiska v Nemčiji. Ne le, da je fašistični režim zatrl vse delavsko in svobodomiselnost časopisje v Nemčiji, je doslej že prepovedal 254 inozemskih listov uvoz v Nemčijo. Prepovedanih je med drugimi 66 čehoslovaških listov, 37 avstrijskih, 24 poljskih, 31 francoskih, 26 švicarskih, ruskih itd. Predvsem so to socialistični in komunistični listi.

Proti službeni dolžnosti v Nemčiji. Nemški Hitlerjev režim je uvedel delovno dolžnost, ki jo skušajo sedaj v krizi uvajati v raznih državah. Proti uvedbi službene dolžnosti se je izrekel tehnični odbor razorožitvene konference v Ženevi ter zahteval, da se nemški ukrep prepove. — Uvajanje službene dolžnosti pač ne pomeni drugega kakor prisilno izkoriščanje in poslabševanje socialnih razmer.

Obrambo požigalca Reichstaga Lübeja je prevzel sloviti pariški odvetnik Henry Torres, ker si v Nemčiji ni nihče upal prevzeti njegove obrambe. Razprava je baje preložena na jesen, ker je baje minister Hugenberg pri neki priliki izjavil, da če bodo hitlerci njega izrinili iz državnega vodstva, bo objavil dokumente, iz katerih bo razvidno, da so današnji aktivni narodno-socialistični voditelji najmanj vedeli o pripravah za požig, če že niso sami sodelovali.

Ljubljana.

Občni zbor Zveze strojnikov in kurjačev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 2. julija 1933 ob pol 10. uri v društvenih lokalih v Delavski zbornici, Miklošičeva cesta. Ako ob določenem času ne bo navzočih dovolj članov, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi. Vsi strojniki in kurjači so vabljani, da se občnega zbora udeležijo. Pokazimo svojo organizacijsko zavednost! Vsi oni, ki so v zaostanku s članarino, pa naj isto poravnajo vsaj pred občnim zborom, novi člani se sprejemajo do pričetka občnega zbora. Potni stroški se ne povračajo. Kolegi, agitirajmo, da bo udeležba čim večja.

Odbor. **Avtomobilska nezgoda v Ljubljani.** V četrtek ob pol 6. uri zvečer je vozil siv avtomobil natrpan potnikov po Tyrševi cesti proti Kamniku. Za sy. Kristofom se je avtomobil prevrnil na desni pločnik ob cesti, pri čemer bi bila zadela pasante nezgoda.

SCHICHTOVO JELEN MILO

upotrebljavajo
varčne gospodinje

Občni zbor Cankarjeve družbe

se bo v smislu sklepa seje odbora Cankarjeve družbe od 14. junija t. l. vršil v torek, 4. julija 1933, v društvenih prostorih (Delavska zbornica) v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo
 - a) predsednika,
 - b) tajnika,
 - c) blagajnika,
 - d) knjižnega referenta,
 - e) nadzornega odbora.
3. Volitve novega odbora.
4. Knjižice za 1933/34.
5. Razno.

Ljubljana, dne 14. junija 1933.

Odbor Cankarjeve družbe.

Zlato naše hrane „Pekatete“

Makaroni, spageti in juhine zakuhe.

Nekaj potnikov so prepeljali v bolnico, ker so dobili pri padcu avtomobila poškodbe. Listi o tej avtomobilski nezgodi niso ničesar poročali, mi pa tudi nimamo podrobnejših podatkov. Vsekakor pa je čudno, da časopisje dogodka niti registriralo ni, ker sicer prav jadrno poroča, če trčita dva biciklista in polomita kolesa.

Maribor.

O stanovanjski zaščiti čivkajo danes zopet tisti, ki so se pred nekaj leti veselili, da se jim je posrečilo izrinuti socialiste iz društva stanovanjskih najemnikov. Takrat so gotovi ljudje namigavali, da bo stanovanjska zaščita kar na mah zopet postala dejstvo, samo, da socialistov ne bo več poleg. Prišlo pa je drugače, kot so dotičniki mislili. Stanovanjske zaščite ni in je ni, bila pa je takrat, ko je bilo petnajst socialističnih poslancev v parlamentu in tudi še potem, ko je bil eden edini. Le temu in njegovemu odločnemu in taktičnemu nastopu so se imeli najemniki zahvaliti, da so uživali stanovanjsko zaščito vsaj še do 1. maja 1929. Potem pa jo je bilo konec. Danes je pa ni in je noče biti, čeprav so napovedovali jugoslovanski radikalni kmečki demokraciji prijazni listi še pred zadnjimi volitvami v novembru 1931, da bo eden prvih zakonov, ki pridejo v novem parlamentu na vrsto, zakon o zaščiti stanovanjskih najemnikov. Sedaj pa je postalo vse tiho okoli tega vprašanja, samo tisti, ki hujskajo proti marksistom, mislijo s pripovedkami o stanovanjski zaščiti v kalnem ribariti za svoj fašistični evangelij, medtem ko so svoj čas pomagali kot hlapci vseh mogočih meščanskih strank ubijati stanovanjsko zaščito in pri tem zmerjali marksiste, ki so takrat klicali najemnike k tesni združitvi v obrambo njihovih pravic. Stanovanjsko zaščito si bodo morali najemniki priboriti, to vprašanje pa je strogo razredno vprašanje, ker je zvezano s poseganjem v svete pravice zasebne lastnine.

V čudne zablode prehajajo naši slovenski nacionalisti. Prošli teden je mariborski »Večernik« v uvodniku napisal, da bi morali Slovenci samo pozdraviti, če bi v Avstriji zmagali Hitlerjevci, ki bi izvršili priključitev

Avstrije k Nemčiji, ker bi nam potem hitlerjevska velika Nemčija gotovo velikodušno odstopila južno Koroško in Mursko polje. — Najbrž so pozabili na Ligo za varstvo Nemcev v inozemstvu in na Drang nach Osten. Ali se gospodom hoče, da bi doživeli usodo Lužičkih Srbov.

Tožba mestnega višjega živinozdravnika Hinterlechnerja proti mestni občini mariborski zopet v prvi instanci. Kakor znano, toži mestni višji živinozdravnik g. Hinterlechner mestno občino mariborsko radi prikrajšanja na svojih prejemkih v skupnem znesku Din 567.275. Sodišče prve stopnje v Mariboru je tožbo zavrnilo, proti tej razsodbi pa je Hinterlechner vložil pritožbo na vzklicno sodišče v Ljubljani, ki je sodbo prvega sodišča razveljavilo in akt vrnilo okrožnemu sodišču v Mariboru, in svrhu ponovne razprave in presoje. — Nekatera izvajanja v odločbi prizivnega sodišča so zelo zanimiva. Zlasti važna je ugotovitev, da more vsak pragmatični uslužbenec mestne občine uveljavljati svoje zahteve napram svojem delodajalcu civilno-pravnim putem, ker je njegov odnošaj do mestne občine popolnoma zasebno pravnega značaja. Nadalje pravi sodišče v svoji odločbi, da sme vsak uslužbenec, ki je bil disciplinarno kaznovan, v morebitni tožbi proti mestni občini ugovarjati sklepu disciplinarnega odseka, oz. mestnega občinskega sveta, ki je tak sklep potrdil tako v formalnem, kakor tudi v meritornem pogledu; Ali se je postopek izvršil točno po predpisih in ali je bila sploh dana podlaga za izrek o disciplinski kazni. Res je, pravi sodišče, da disciplinski odsek in občinski svet odločata po svojem prostem prevdaru, vendar pa prost prevdarek še ne pomeni, da bi smela postopati samovoljno in neoziraje se na predpise ter na to, ali sploh postoja kakšen razlog za kaznovanje ali ne. V pogledu zastaranja civilnega zahtevka je odločilo vzklicno sodišče, da prvo sodišče ni prav razsodilo, ko se je postavilo na stališče, da teče zastaranje od dneva, ko je lahko današnji tožitelj (Hinterlechner) zvedel za tajni sklep občinskega sveta v svoji zadevi, ampak šele od dneva, ko mu je bil ta sklep uradno dostavljen. Mariborsko okrožno sodišče je namreč med drugim tudi trdilo v svoji sodbi, da je zahtevek Hinterlechnerja že zastaran, češ, da je imenovani zvedel o sklepu seje občinskega sveta v svoji zadevi že naslednji dan, dočim mu je bil sklep uradno sporočen mnogo pozneje, tožbo pa je vložil zadnji dan pred nastopom zastaranja, računajoč od dneva uradne dostave sklepa. V dolednem času bo torej v tej zanimivi pravdi razpisana ponovna razprava pred mariborskim okrožnim sodiščem. Za izid te tožbe vlada naravno precejšnje zanimanje, saj bo mnogo doprinesla k razčiščenju raznih načelno važnih vprašanj, v katerih so si bili mestni uslužbenci do danes še popolnoma na nejasnem.

A. Senica, restavracija in kavarana priporoča izborna domačo kuhinjo, prvovrstna vina. Mozlavec čez ulico Din 6.—. Keglišče, igrišče na krogle in novo urejen vrt.

Zagorje ob Savi.

Zahvala. Podpisani se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo članstvu Zveze rudarjev, Svobode in njenemu agilnemu pevskemu odseku za spremstvo in žalostinke pred hišo in ob grobu našega nepozabnega očeta. Nadalje se zahvaljujemo tudi prost. gasilnemu društvu iz Aržiš ter vsemu ostalemu delavstvu in občinstvu za udeležbo pri pogrebu. Istotako se zahvaljujemo ss. M. Cobalu in J. Arhu za njih poslovilna govora. — Neža Magorš, vdova; Fani in Jana, hčeri ter rodbini Magorš in Lukač.

Celje.

Koncert pevskega odseka »Svobode«, se je vršil dne 17. t. m. zvečer, v mestnem parku. Naš pevski zbor je zopet v svoji nekdanji formi. Kot celofa glasovno ubran in discipliniran, solisti, ss. Telč, Rebernak, Kobula in Lah pa zelo dobri. Posebno slednji s svojim mnogo obetajočim basom. Izgovorjavo ima še nekoliko pretrdo. Spored je bil posrečen. Posebno našega zbora so ruske narodne pesmi, katere so za Svobodine koncerte prava privlačnost. Sicer se pojejo na njenih koncertih vedno narodne in umetne pesmi v štirih slovanskih jezikih. Kateri drugi zbor nudi našemu občinstvu kaj sličnega? Stalni, požrtvovalni trud pevovodje, skladatelja C. Preglja je res vsega priznanja vreden, kar mu poslušalci (kakor tudi zboru) vedno znova dokažejo. Le do ponavljanja pesmi, katere posebno ugajajo, ga je težko pripraviti. Prepričani pa smo, da bi bil radodarnjši, ako bi se tudi občinstvo v polni meri zavedalo, da zasluži tak koncert boljšega obiska. Tokrat nam je prav za prav nagajalo vreme. Zato se bo pa na splošno zahtevo, ob ugodnejših vremenskih prilikah kmalu ponovil.

Žensko zborovanje, katero je priredila Zveza delavskih žena in deklet v nedeljo, dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani »Pri zelenem travniku«, je bilo zelo dobro obiskano. Vodil ga je s. Godnik in izrekel v izpodbujajočih besedah prisotnim materam, ženam in dekletom priznanje za tolikšno zanimanje. Glavna poročevalka s. Brezarjeva iz Ljubljane, je pa razložila prisotnim potrebo borbe delavskih žena in deklet proti težavam, ki jim grenijo življenje. Stališče Zveze delavskih žena in deklet je znano, ravno tako tudi resolucija, katere je bila že sprejeta na drugih zborovanjih in so jo tudi prisotne zborovalke izglasovale z navdušenjem. Govorilo se je na shodu tudi o gospodinskih potrebah in dolžnostih delavske žene. S. Mar je učinkovito orisal blagodat lastne združne prodajalne. Pokazala se je potreba, da se je oklenejo delavske gospodinje ravno sedaj bolj kot kdajkoli popreje. V trdnem sklepu, da tudi v Celju čimprej ustanove Z. D. ž. i. D., so sodružice zapustile lepo uspešno zborovanje.

S. K. »Olimp« je imel pred kratkim svoj izredni občni zbor. Po zadovoljvem poročilu stare uprave je dobila ista od članstva odrešnico, na kar je bil za bodoče športno leto z malimi izpremembami zopet izvoljen stari odbor. Iz poročil posnemamo, da je finančni položaj kluba, kateri živi le od članarine in izkupička prireditvev, brez vsake druge gnotne podpore, zadovoljiv. Z drugimi celjskimi športnimi klubi živi v mirnih, z S. K. »Jugoslavijo« v tesnih in prijateljskih odnosih. Za bodoče športno leto ima na sporedu proslavo 5-letnice obstoja združeno s prireditvijo 4. športnega dneva. Ob tej priliki računa s podporo vsega, posebno delavskemu sportu naklonjenega občinstva.

Cross-country tek na 10 km je organizirala za nedeljo, dne 18. t. m. S. K. Jugoslavija. Prišel je ob 11. uri pri Skalni kleči, v silnem dežju, pa je kljub temu prireditev vsaj moralno zadovoljivo izpadla. Naš S. K. »Olimp« s svojo lahkoatletsko sekcijo je med celjskimi klubi zasedel prvo mesto in odnesel mali pokal. V celotni kvalifikaciji je pa zasedel tretje mesto, dočim so pred njim prišli na prvo mesto letošnji lahkoatletski prvak S. K. Primorje iz Ljubljane in na drugo mesto S. S. K. Maraton iz Maribora. S. K. Jugoslavija je na četrtem mestu, S. K. Atletik na petem mestu. Kot posamezniki so tekači S. K. Olimpa dosegli: 1. Tkalčič Herman (pri celotni kvalifikaciji 7.), 2. Koradžija (10.), 3. Stauba (14.), 4. Travnar (17.), Tkalčič je postal dober sprinter in je tekel v času 42.08 Najboljši čas prvakovega tekača Krevsa je bil 38.02.

Brežice.

Gostilničarji v boju za obstanek. Tako piše »Slov. Narod« v številu 133. Torej gostilničarji se borijo za svoj obstanek, čudno je pa, da gospodje zastopniki gostilničarskih združenj tako malo poznajo prave vzroke, zakaj je tudi gostilničarje zadela sedanja kriza. Ali gospodje ne vedo tega, ali pa nočejo vedeti, koliko delavstva in drugih poklicev je danes brez posla, ki si ne morejo kupiti niti skorjo kruha, tem manj četrt vina. Tukaj tiči vzrok gospodarje gostilničarji. Ne pa da so se gospodje zastopniki spravili na uboge železničarje, da so tega oni

